

Foto: Paul Voorham

De evaluatie van verkeerseducatieprogramma's

Om de kwaliteit van educatieve programma's te optimaliseren zou kwaliteitszorg een continu punt van aandacht moeten zijn. Op die manier blijft men steeds alert op mogelijke verbeteringen die doorgevoerd kunnen worden. Dit is een van de constatering in het onlangs verschenen SWOV-rapport *De evaluatie van verkeerseducatieprogramma's*.

Educatieprogramma's

In Nederland is een ruime hoeveelheid aan programma's voor verkeerseducatie voorhanden. Deze richten zich op allerlei onderwerpen, zoals veilig fietsen, alcohol in het verkeer, bromfietzers, openbaar vervoer en op allerlei doelgroepen zoals kinderen, jongeren, beginnende automobilisten of ouderen. Het Kennisplatform Verkeer en Vervoer heeft al deze programma's verzameld en gerubriceerd, wat de Toolkit Permanente Verkeerseducatie (PVE) heeft opgeleverd: een overzicht van instrumenten die op een zinvolle wijze voor verkeerseducatie kunnen worden ingezet. Momenteel bevinden zich zo'n tachtig programma's in de toolkit. Het gaat daarbij in principe om alle onderwerpen en alle doelgroepen, hoewel het merendeel van de verkeerseducatieprogramma's zich richt op kinderen en jongeren. Vaak worden deze programma's zeer gewaardeerd door scholen, ouders en de doelgroep zelf. Maar in hoeverre

dragen deze programma's nu bij aan de verbetering van de verkeersveiligheid in Nederland? Om die vraag goed te kunnen beantwoorden, zullen deze programma's geëvalueerd moeten worden.

PDCA-cyclus

De evaluatie van verkeerseducatieprogramma's is onderdeel van een groter proces van kwaliteitszorg: de zogenaamde PDCA-cyclus (PLAN, DO, CHECK, ACT). In de ontwikkelingsfase van het programma moet gekeken worden naar het gedrag en de doelgroep waarop het programma zich richt, de leerdoelen en de didactische aanpak. De evaluatie is alleen zinvol als dit goed is gedaan, omdat dan duidelijk is welke leerdoelen geëvalueerd worden. De evaluatie zelf maakt deel uit van de CHECK-fase.

Goed onderzoek

Het uiteindelijke doel van de meeste verkeers-

educatieprogramma's is om het aantal verkeersslachtoffers te verminderen. Omdat het niet mogelijk is educatieprogramma's direct te relateren aan het aantal verkeersslachtoffers, wordt bij de evaluatie meestal gekeken naar het effect op zaken waarvan bekend is dat ze samenhangen met verkeersveiligheid, zoals risicogedrag. Om een programma te kunnen relateren aan bijvoorbeeld risicogedrag, is het belangrijk een goed onderzoeksdesign voor de evaluatie te kiezen. Vaak zijn er alternatieve verklaringen te vinden voor een effect dat gevonden wordt en het is zaak deze uit te sluiten. Een goed onderzoek bestaat uit een voor- en een nameting in een experimentele groep en een controlegroep. Als de evaluatie optimaal is uitgevoerd en er is geen positief effect of alleen een negatief effect van het programma te zien, dan kan de ontwikkelingsfase van het programma opnieuw worden uitgevoerd en het programma worden bijgesteld.

Voorstel

Omdat programma's vaak niet voldoende geëvalueerd worden, heeft het SWOV-onderzoek geresulteerd in een voorstel voor een

laagdrempelige methode die ontwikkelaars en uitvoerders kan helpen en motiveren om hun programma's te evalueren. Het voorstel is om een database met clusters van vragen op te zetten. Deze clusters zouden moeten worden opgebouwd naar onderwerp (bijvoorbeeld

alcohol, veilig fietsen) en naar competentie (bijvoorbeeld kennis, attitude). Dit kan ertoe bijdragen dat het gemakkelijker wordt om te evalueren en daarmee dat de effectiviteit van een educatieprogramma verbeterd wordt.

Over dit onderwerp zijn de volgende SWOV-publicaties verschenen:

Veiliger wegen door een kwaliteitssysteem. SWOV-artikel bij SWOV-nieuwsbrief april 2011. SWOV, Leidschendam.

Een kwaliteitssysteem voor verkeersveiligheid in het wegontwerp en -beheer. J. Mesken, W. Louwerse, M. van der Veen & N. Beenker (2011). R-2011-2. SWOV, Leidschendam.

De evaluatie van verkeerseducatieprogramma's. J. Mesken. R-2011-8. SWOV, Leidschendam.